

Geur- en geluidhinder in Renkum

Resultaten uit de landelijke GGD Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2022

Inleiding

In het najaar van 2022 voerde GGD Gelderland-Midden de Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen uit. Dit landelijke vragenlijstonderzoek voeren de GGD'en elke vier jaar uit in samenwerking met het CBS en RIVM. De vragenlijst gaat over een breed scala aan onderwerpen die met gezondheid te maken hebben, zoals lichamelijke en geestelijke gezondheid, leefstijl en woonomgeving. In de monitor staan ook vragen over geur- en geluidhinder van lokale geurbronnen. Daardoor levert de monitor belangrijke informatie over (veranderingen in) de geur- en geluidhinder in Renkum. Het is belangrijk om dat in Renkum te monitoren, omdat in Renkum overlast is van papierfabriek SK Parencó.

Tussentijdse monitor vanwege de coronapandemie

De Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen wordt doorgaans elke vier jaar uitgevoerd en na de monitor van 2020¹ zou het onderzoek dus eigenlijk pas weer in 2024 plaatsvinden. Om de gevolgen van de coronapandemie te monitoren is echter landelijk besloten om in 2022 een extra monitor uit te voeren². De vragenlijst bevat deels dezelfde vragen als die op eerdere afnamemomenten, maar gaat meer in op de gevolgen van de coronapandemie. De vragen over geur- en geluidhinder zijn onveranderd opgenomen.

Opgehoogde steekproef voor betrouwbare cijfers

In de standaard steekproef van de Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen zitten voldoende deelnemers om de cijfers op gemeenteniveau te kunnen presenteren. In de standaard steekproef zitten echter niet voldoende mensen om op een lager schaalniveau betrouwbare uitspraken te kunnen doen. Om toch een goed beeld te krijgen van de ervaren geur- en geluidhinder in de directe omgeving van SK Parencó hebben we in opdracht van de gemeente Renkum de steekproef opgehoogd in twee gebieden: een gebied tot ongeveer 1.000 meter van SK Parencó, en een gebied op een afstand van 1.000- 1.500 meter. Een kaart met de contouren van deze gebieden is opgenomen in bijlage 1. In de eerste zone verzamelden we informatie van 221 respondenten en in de tweede zone van 205 respondenten. In de gemeente Renkum deden in totaal 1.376 mensen mee aan het onderzoek.

Vraag over geurhinder en geluidhinder

De gestelde vragen over geurhinder en geluidhinder zijn de gebruikelijke, landelijk gestandaardiseerde vragen om de mate van hinder te bepalen. De vragen zijn opgenomen in bijlage 2. In deze vragen wordt SK Parencó niet als specifieke bron genoemd, maar wordt naar hinder van 'bedrijven/andere industrie' gevraagd³. Omdat er in Renkum geen andere grote bedrijven zijn die geurhinder veroorzaken, kunnen we aannemen dat de bij deze categorie gerapporteerde geurhinder (grotendeels) hinder van SK Parencó betreft. Dit geldt minder voor de gerapporteerde geluidhinder.

¹ Zie voor de resultaten het rapport 'Gezondheidsmonitor 2020 Renkum' en het briefrapport 'Geurhindervraag gezondheidsmonitor 2020' op de [website van de gemeente Renkum](#).

² In het najaar van 2022 hebben alle GGD'en en gemeente Utrecht, in samenwerking met het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), een onderzoek uitgevoerd onder Nederlanders van 18 jaar en ouder: de Corona Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen. Hierbij werd samengewerkt met GGD GHOR Nederland, het RIVM, het Nivel en ARQ Nationaal Psychotrauma Centrum. ZonMw was namens het ministerie van VWS opdrachtgever van de monitor. Meer informatie over de Corona Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen vindt u op [monitoregezondheid.nl](#).

³ Omdat we gebruikmaken van landelijk gestandaardiseerde vraagstellingen, kunnen we de antwoordcategorieën niet aanpassen. Het is daardoor niet mogelijk om specifiek te vragen naar overlast van SK Parencó.

Er zijn mogelijk ook andere bedrijven in Renkum, met name in zone 1, die geluidhinder veroorzaken. Het is daardoor niet mogelijk om te onderscheiden of (een deel van) de gerapporteerde geluidhinder door SK Parengo wordt veroorzaakt.

Resultaten⁴

In tabel 1 en 2 zijn de cijfers over geurhinder en geluidhinder in Renkum opgenomen.

Tabel 1 Resultaten van de geurhindervraag uit de Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen

Percentage inwoners met ervaren geurhinder van 'andere bedrijven, industrie'	In het gebied tot 1.000 meter van SK Parengo		In het gebied op 1.000-1.500 meter van SK Parengo		In de gemeente Renkum totaal	
	2020	2022	2020	2022	2020	2022
Aantal respondenten	213	221	211	205	1.252	1.376
Niet ruikbaar/ geen of weinig hinder	50%	51%	76%	66%	87%	85%
Matige hinder	32%	29%	20%	26%	10%	10%
Ernstige hinder	18%	20%	4%	9%	3%	5%

Tabel 2 Resultaten van de geluidhindervraag uit de Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen

Percentage inwoners met ervaren geluidhinder van 'andere bedrijven, industrie'	In het gebied tot 1.000 meter van SK Parengo		In het gebied op 1.000-1.500 meter van SK Parengo		In de gemeente Renkum totaal	
	2020	2022	2020	2022	2020	2022
Aantal respondenten	213	221	211	205	1.252	1.376
Niet hoorbaar/ geen of weinig hinder	63%	65%	89%	87%	88%	90%
Matige hinder	29%	21%	10%	11%	10%	8%
Ernstige hinder	8%	13%	1%	2%	2%	3%

Conclusies

Ernstige geurhinder in zone 1

Uit de resultaten van de Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen blijkt dat in zone 1 (het gebied tot 1.000 meter van SK Parengo) 20% van de respondenten ernstige geurhinder heeft gehad in de 12 maanden voorafgaand aan het onderzoek. De GGD Richtlijn Geur en gezondheid⁵ beschouwt meer dan 10% ernstige hinder als de grens van een goede milieugezondheidskwaliteit. In zone 1, een gebied met ongeveer 4.000 inwoners, wordt die grens ruim overschreden. Dit is gezondheidskundig onwenselijk.

De hindersituatie in dit gebied is nauwelijks veranderd ten opzichte van 2020: het percentage inwoners met ernstige hinder is iets toegenomen (van 18% in 2020 naar 20% in 2022) en het percentage inwoners met matige hinder is iets afgenomen (van 32% in 2020 naar 29% in 2022).

Toename van geurhinder op grotere afstand van de fabriek

In het gebied dat verder van SK Parengo ligt (zone 2: 1.000 tot 1.500 meter van SK Parengo) is minder geurhinder dan in het gebied dichterbij SK Parengo. Wel zien we in dit gebied sinds 2020 een toename van zowel de ernstige hinder (van 4% in 2020 naar 9% in 2022) als de matige hinder (van 20% in 2020 naar 26% in 2022). Dat betekent dat in dit gebied 35% van de bewoners matige tot ernstige geurhinder heeft gehad in de 12 maanden voorafgaand aan het onderzoek. Dit is 11% meer dan bij het vorige afnamemoment in 2020.

⁴ Door afronding kan het voorkomen dat percentages niet optellen tot 100%.

⁵ [Geur en gezondheid : GGD-richtlijn medische milieukunde](#). RIVM, rapportnummer 2015-0106.

Meer geluidhinder in zone 1 dan in andere delen van de gemeente Renkum

De gerapporteerde geluidhinder van bedrijven/industrie in zone 1 is niet één op één toe te schrijven aan SK Parenco. In zone 1 zijn namelijk ook andere bedrijven die geluidhinder kunnen veroorzaken, zoals winkels met laad/los activiteiten.

In zone 1 heeft 35% van de inwoners matige of ernstige geluidhinder van bedrijven/industrie gehad in afgelopen 12 maanden, daarvan is 13% ernstige geluidhinder. Ten opzichte van 2020 is de totale matige en ernstige hinder iets afgenomen (van 37% in 2020 naar 35% in 2022), maar het aandeel ernstig gehinderden is toegenomen (van 8% in 2020 naar 13% in 2022).

In zone 2 heeft 11% van de inwoners matige of ernstige geluidhinder van bedrijven/industrie gehad in afgelopen 12 maanden, daarvan is 2% ernstige geluidhinder. De geluidhinder in zone 2 is redelijk vergelijkbaar met de geluidhinder in de rest van de gemeente Renkum.

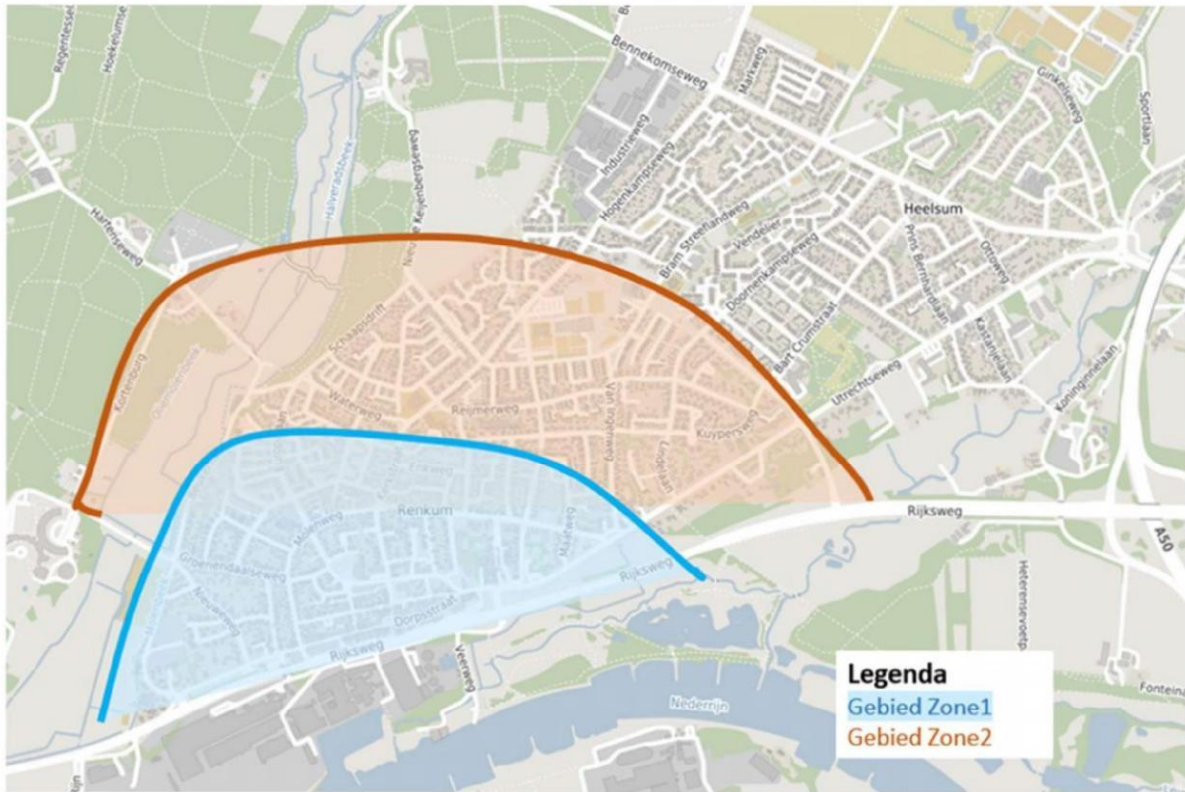
Overtuigend beeld van ernstige overlast

De resultaten van dit onderzoek bevestigen het beeld uit de monitor Gezondheid en Ouderen 2020 dat de inwoners in zone 1 (het gebied tot 1.000 meter van SK Parenco) ernstige overlast ervaren. Daarnaast is in zone 2 (het gebied op een afstand van 1.000-1.500 meter van SK Parenco) in toenemende mate sprake van geuroverlast.

De Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen geeft een betrouwbaar beeld van de hinder in Renkum. De steekproef is aselekt getrokken en gewogen door het CBS. Daarnaast gaat de vragenlijst niet specifiek over geurhinder en geluidhinder, maar over een breed scala aan gezondheidsonderwerpen. Dat maakt het niet waarschijnlijk dat mensen met hinder op voorhand een grotere bereidheid hadden om deel te nemen en daardoor zijn oververtegenwoordigd in de steekproef.

Geurhinder en geluidhinder zijn al langer onderwerp van gesprek tussen de inwoners, SK Parenco en de betrokken overheden. Het is belangrijk om te blijven zoeken naar mogelijkheden om de hinder voor de inwoners te verminderen en op een voor hen aanvaardbaar niveau te krijgen. Daarnaast is het belangrijk om de gezondheid en hinder in de omgeving van SK Parenco te blijven monitoren. De intentie van de GGD en de gemeente Renkum is om dit bij de volgende afnamemomenten van de monitor op vergelijkbare wijze te doen.

Bijlage 1: Globale contouren van zone 1 en zone 2

Bijlage 2: Geurhinder en geluidhinder vragen uit Gezondheidsmonitor Volwassenen en ouderen 2022

K3. Denk bij deze vraag aan de afgelopen 12 maanden. Welk getal van 0 tot 10 geeft het beste aan in welke mate geur van de onderstaande bronnen u hindert, stoort of ergert wanneer u thuis bent?

Als een geur bij u thuis niet ruikbaar is, kunt u dit in de laatste kolom aangeven.

	Ik ben helemaal niet gehinderd ←————→ Ik ben extreem gehinderd										Niet ruikbaar	
Geef op iedere regel uw antwoord.	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Riolering/zuivering	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Open haard/allesbrander/andere houtkachel	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vuurkorf/barbecue/terrashaard	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Landbouw- en veeteeltactiviteiten	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Andere bedrijven/industrie	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vliegverkeer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

K2. Denk bij deze vraag aan de afgelopen 12 maanden. Welk getal van 0 tot 10 geeft het beste aan in welke mate geluid van de onderstaande bronnen u hindert, stoort of ergert wanneer u thuis bent?

Als een geluid bij u thuis niet hoorbaar is, kunt u dit in de laatste kolom aangeven.

	Ik ben helemaal niet gehinderd ←————→ Ik ben extreem gehinderd										Niet hoorbaar	
Geef op iedere regel uw antwoord.	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Verkeer op wegen waar je harder mag dan 50 km/uur	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Verkeer op wegen waar je <u>niet</u> harder mag dan 50 km/uur	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Treinverkeer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vliegverkeer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Brommers/scooters	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Buren	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedrijven/industrie	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Windturbines/windmolens	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐